

جغرافیای سارو از نگاه تاریخ

(سارو در گذر زمان)

نگاهی به یادمان‌ها، دیرمان‌ها

و... روستای سارو

نورعلی منصوریان سارو

۱۳۸۹ خورشیدی

فهرست، موضوعی مطالب کتاب

۲۱	مقدمه
۲۵	سخن مؤلف
۲۸	حرف‌های آخر:
۲۹	سیاسکاری:

بخش اول

۳۳	موقعیت جغرافیایی استان مازندران:
۳۴	پیشینه‌ی تاریخی مازندران:
۳۶	جغرافیای تاریخی مازندران:
۳۸	کیفیت سادات مرعشی‌ها در مازندران:
۳۸	معرفی اجمالی شهرستان بهشهر:
۴۰	عمارت قصبه‌ی اشرف مازندران بهشت نشان:
۴۹	

بخش دوم

۵۱	شعر سارو:
۵۲	سیمای جغرافیا سارو در راستای تاریخ:
۵۴	سارو از نظر مختصات جغرافیایی:
۵۵	توصیف جغرافیایی روستای سارو (sarou):
۵۵	تیپ‌شناسی روستا:
۵۷	پیشینه تاریخی و وجه تسمیه روستای سارو:
۵۷	

- ۶۱ درباره علت نامگذاری روستای سارو به این نام:
- ۶۳ تاریخچه روستای سارو از زبان بزرگان روستای سارو:
- ۶۴ خلاصه‌ای از زندگی خاندان سرتیپ حاجی محمدتقی‌خان هزارجریبی
(بالارستاقی):
- ۶۶ غائله قلعه شیخ طبرسی در مازندران:
- ۶۷ توصیف جغرافیایی روستای سارو، از کتاب اشرف البلاد:
- ۶۸ منظره عمومی چشم‌انداز جغرافیایی روستای سارو:
- ۶۸ موقعیت جغرافیایی عباس آباد:
- ۶۸ مشخصات برج:
- ۶۹ مردان شمشیر (قزلباشان):
- ۷۰ مشخصات سد عباس آباد بهشهر:
- ۷۲ ناهمواری‌ها:
- ۷۲ زمین‌شناسی:
- ۷۳ زمین لغزش (رائش زمین):
- ۷۳ خاک و خاک‌شناسی:
- ۷۴ منابع خاک:
- ۷۷ بخش سوم
- ۷۸ هواشناسی:
- ۷۸ انواع باد:
- ۷۹ بارش باران و تگرگ برف:
- ۸۰ نمودار وضعیت جوی در بهشهر، اصطلاحات هواشناسی:
- ۸۲ وضعیت منابع آبی در سارو:
- ۸۲ آب‌های زیرزمینی:

۸۲	وضعیت سفره‌های آب زیر زمینی:
۸۲	معرفی دو چشمه مهم در عباس آباد:
۸۳	چشمه سر چشمه:
۸۳	غار ی یا قوری چشمه:
۸۴	رودها در روستای سارو:
۸۵	سیل و سیلاب‌ها:
۸۵	منابع آبی:
۸۵	آب آشامیدنی:
۸۶	بررسی منابع آب آشامیدنی و کشاورزی روستای سارو:
۸۷	طرح آبرسانی:
۸۸	وضعیت و موقعیت جاه‌های عمومی در روستای برای امور کشاورزی:
۸۹	آب و آبندان‌ها در سارو:

● بخش چهارم ۹۱

۹۴	واحدهای اندازه گیری مساحت اراضی کشاورزی سارو:
۹۵	تولیدات زراعی و باغی و انواع آن در روستای سارو:
۹۶	شالی یا کشت برنج در کرانه‌های جنوبی دریای خزر:
۹۷	چگونگی کشت برنج:
۹۷	انواع برنج:
۹۹	درک (درک سر سارو):
۱۰۱	درک و درک‌بان‌ها، میرآب و میراب‌ها، مباشر، پاکار و.....:
۱۰۲	درک‌بان:
۱۰۳	میرآب:
۱۰۴	مباشر:

- ۱۰۴..... پاکار و ضابط:
- ۱۰۵..... دشت بانان:
- ۱۰۶..... میرشکار (میراشکار):
- ۱۱۱..... تقویم زراعی (کشت و کار):

● بخش پنجم

- ۱۱۵..... پوشش گیاهی و نباتات روستای سارو:
- ۱۱۷..... پوشش گیاهی و علفی در منطقه:
- ۱۱۷..... چند نمونه از گل و گیاه این منطقه:
- ۱۱۸..... جنگل:
- ۱۱۸..... جنگل و مرتع:
- ۱۱۹..... حیات وحش در قلمرو جغرافیایی روستای سارو:
- ۱۱۹..... پستانداران:
- ۱۱۹..... جوندگان:
- ۱۱۹..... دوزیستان:
- ۱۱۹..... خزندگان:
- ۱۲۰..... پرندگان وحشی:
- ۱۲۰..... پرندگان اهلی:
- ۱۲۱..... دام و دامداری و دامپروری:
- ۱۲۱..... اصطلاحات گاوداری:
- ۱۲۲..... نامگذاری گوسفندان:
- ۱۲۴..... رنگ و نام اسب:
- ۱۲۴..... راه رفتن اسب‌ها:
- ۱۲۵..... توضیحات در مورد حدود زمین‌های امکان‌های نامبرده شده محل استقرار (کروکی):
- ۱۲۶..... کروکی:

۱۲۹	● بخش ششم
۱۳۰	آثار، ابنیه‌ی تاریخی و اماکن مذهبی، تپه‌ها در سارو:
۱۳۰	مکان‌های مذهبی در روستای سارو:
۱۳۱	امام‌زاده سید عبدالله سارو:
۱۳۴	بهشت فاطمه (گلزار شهدا):
۱۳۵	امام‌زاده فاضل در بالا محله سارو:
۱۳۶	امام‌زاده شفیع (انجیل یح) مدرسه شهید رجایی:
۱۳۷	تپه‌ی سارو شاه (تپه‌ی سلطان محمد خدابنده) یا خرما تپه‌قزومون (دختر امام):
۱۳۷	تپه یا مدبق (مطببخ لنگه):
۱۳۸	موقوفات (وقف) و امور خیریه در سارو:
۱۴۲	زمین‌های اهدایی برای امور خیریه در سارو:
۱۴۲	زمین اهدایی برای زمین ورزشی:
۱۴۲	زمین اهدایی برای پایگاه مقاومت بسیج:
۱۴۳	زمین اهدایی برای سالن کشتی:
۱۴۳	زمین اهدایی برای مسجد امام حسین (علیه السلام):
۱۴۳	زمین اهدایی برای مسجد (زینبیه) بالا محله:
۱۴۴	زمین اهدایی برای خانه بهداشت:
۱۴۵	آمارخانه‌های قدیمی روستای سارو:
۱۴۹	● بخش هفتم
۱۵۰	فرهنگ، آداب و رسوم محلی:
۱۵۱	گویش (زبان - لهجه مازندرانی):
۱۵۱	فرهنگ و آداب و رسوم محلی سارو:
۱۵۲	آداب و سنن (فولکلور):

- ۱۵۳ لغت: واژه‌های محلی مازندرانی
- ۱۵۴ خانه تکانی:
- ۱۵۴ نوروز خوانی:
- ۱۵۵ نمونه اشعار
- ۱۵۶ تهیه لباس عید:
- ۱۵۷ دید و بازدید عید:
- ۱۵۸ عید قربان:
- ۱۵۸ عید غدیر:
- ۱۵۹ ضرب‌المثل‌ها (زبانزدها، پیران گفته‌ها، تمثال):
- ۱۵۹ نمونه‌ها:
- ۱۶۱ نفرین‌ها و فحش‌ها (ناسزا) و شوخی‌ها:
- ۱۶۱ شوخی‌ها:
- ۱۶۲ قسم‌ها و نذرها:
- ۱۶۲ باورها:
- ۱۶۴ جشن‌ها و مراسم محلی:
- ۱۶۵ مراسم عروسی:
- ۱۶۷ جشن شب چهارشنبه سوری:
- ۱۶۸ مراسم مذهبی: (ماه محرم و ماه رمضان)
- ۱۶۸ چگونگی برپایی مراسم عزاداری:
- ۱۷۰ جاووشی خوانی (جهوشی):
- ۱۷۱ گوشه‌هایی از مراسم عزاداری ماه محرم:
- ۱۷۳ محرم ۱۴۳۱:
- ۱۷۴ دسته روی‌ها:
- ۱۷۴ عَلم سارو:

۱۷۵	صبح خوانی:
۱۷۶	قمه زنی در سارو:
۱۷۷	مراسم شب شام غریبان:
۱۷۷	مراسم شب دفن پیکر شهدای کربلا:
۱۷۸	تعزیه خوانی:

۱۷۹	● بخش هشتم
۱۸۰	صنعت، صنایع دستی:
۱۸۲	سردآبه (یخچال های سنتی خانگی) در سارو:
۱۸۲	آسیاب های آبی، کوره های آجرپزی و آهک پزی:
۱۸۴	کوره آجرپزی:
۱۸۴	کوره های آهک پزی و ذغال:
۱۸۵	حمام: حمامی (حموم چی):
۱۸۶	ورزش و تفریح: (بازی ها و سرگرمی ها):
۱۸۶	تیم های ورزشی:
۱۸۷	انواع گردو بازی:
۱۸۷	آشپزی و غذاهای محلی:
۱۸۸	انواع خورشید:
۱۸۸	نان محلی:
۱۸۸	انواع نان:
۱۸۹	انواع آش:
۱۸۹	انواع ترشی:
۱۸۹	تخم انار (انار تیم):
۱۹۰	انواع حلوا و شیرینی جات:

۱۹۱..... اوزان و مقادیر در (عرف مردم روستای سارو):

۱۹۲..... چیستان یا لغز (در اصطلاح محلی آن را معما می‌گویند):

۱۹۵..... **● بخش نهم**

۱۹۶..... شجره‌شناسی مردم روستای سارو:

۱۹۶..... مردم‌شناسی:

۱۹۹..... یک خرده فرهنگ عامیانه

۲۰۰..... نمونه‌ی اسامی زنان و مردان

۲۰۱..... نام طوایف یا مهاجر فرست به سارو:

۲۰۳..... تبار نمای (شجره) چند طایفه در سارو:

۲۰۵..... تبارنما (شجره) سید سجادی‌های سارو:

۲۰۶..... تبارنمای سجادی‌های سارویی

۲۰۷..... تبار نمای سید سجادی‌های سارو:

۲۰۸..... معرفی یک چهره‌ی روحانی سید جلیل‌القدر در سارو:

۲۱۰..... سادات روستای سارو

۲۱۰..... خاستگاه اصلی سادات سارو:

۲۱۱..... تبار نمای (شجره) گل‌ها در سارو:

۲۱۲..... تبار نمای (شجره) جعفری سارویی:

۲۱۳..... تبار نمای (شجره) بابائی سارویی:

۲۱۴..... تبار نمای ابراهیمی‌ها:

۲۱۴..... تبار نمای سیاری‌های پایین محله:

۲۱۵..... ارزش‌های اجتماعی در روستاها:

۲۱۵..... ویژگی جمعیت روستا:

۲۱۶..... تکثیر و جمعیت در سال ۱۳۸۶ در سارو:

۲۱۸ بهداشت:

۲۱۸ واحد بهداشتی روستای سارو:

۲۲۰ مهاجرت:

● بخش دهم ۲۲۱

۲۲۲ وضعیت صنایع فلزی و غیرفلزی در سال های ۱۳۸۶-۱۳۸۷

۲۲۲ روستای سارو:

۲۲۴ اماکن عمومی روستای سارو سال ۱۳۸۶:

۲۲۴ آژانس مسافرتی ۲ واحد:

۲۲۵ کارخانه ی لبنیات ترسکا سارو:

۲۲۷ تاسیسات و تسهیلات عمومی موجود در روستای سارو از گذشته تا

۲۲۷ سال ۱۳۸۷:

۲۲۷ سواد و تحصیلات در سارو:

۲۲۹ واحد آموزشی در سارو:

۲۳۰ نمونه هایی از دست خط های کاتبان معروف:

۲۳۳ جدول آمار سپاهیان دانش در سارو:

۲۳۵ مکان های (واحد های) آموزشی سارو سال ۱۳۸۶-۱۳۸۷:

۲۳۵ آمار دانش آموزان در مقاطع مختلف در دو سال:

۲۳۶ آمار دانش آموزان مدارس روستای سارو سال ۱۳۸۸ شمسی:

۲۳۶ آمار دانشجویان دختر و پسر در سال ۱۳۸۷-۱۳۸۸ شمسی در سارو:

۲۳۶ شناسنامه آموزشگاه پسرانه شهید محمدی و آموزشگاه دخترانه

۲۳۶ وحدت سارو:

۲۴۱ مرکز مخابراتی سید عبدالله سجادی سارویی (سارو، پاسند، تازه آباد):

۲۴۲ آی سی تی روستایی ICT

● بخش یازدهم ۲۴۳

شهدا: ۲۴۴

پایگاه مقاومت بسیج شهید حر سارو: ۲۴۵

قطعه سروده شده برای شهدای سارو: ۲۴۶

اسامی شهدا روستای سارو: ۲۴۷

نام خیابان‌ها و کوچه‌های روستای سارو ۱۳۸۶: ۲۵۱

● بخش دوازدهم ۲۵۳

نحوه مالکیت در روستای سارو: ۲۵۴

کپی نمونه‌ای از سفته‌های خرید زمین از مالکان منطقه: ۲۵۵

نحوه مدیریت در روستای سارو: ۲۵۶

نحوه مدیریت روستا بعد از انقلاب اسلامی: ۲۵۶

اعضای شورای اسلامی: ۲۵۸

اعضای شورای حل اختلاف روستای سارو: ۲۵۹

اعضای کمی شورای اسلامی روستای سارو: ۲۵۹

هرم قدرت در روستا در گذشته: ۲۶۰

مشکلات و تنگناها، پیشنهادها: ۲۶۱

گردشگری، توریست روستا: ۲۶۳

شاعرانی که شعرشان در این کتاب به کار رفته: ۲۶۵

پاسخ چیستان (معما): ۲۶۵

● بخش سیزدهم ۲۶۷

سارو به روایت عکس‌ها، نقشه‌ها، چشم‌اندازها، اسناد و ضمائم: ۲۶۸

● بخش چهاردهم ۲۸۳

..... ۲۸۴

مقدمه

از دیر باز رسم بر آن بوده است کسانی که ذوق و علاقه‌ای به نوشتن، ثبت و ماندگاری بعضی از واقعیات فرهنگی، تاریخی، اجتماعی و قومی را دارا می‌باشند، در فرایند خلق و آفرینش آثار فکری، از پرداختن به محیط اطراف، جامعه، سرزمین و حتی شهر و محله‌ای که در آن روزگاری را به سر برده‌اند، غافل نمانند. و همه‌ی سعی و تلاش خویش را به کار می‌گیرند تا بر حسب وسع و توانایی خود در جاودانه کردن آنچه که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم با تاریخ، جغرافیا و فرهنگ بومی مرتبط است، بیش از گذشته و حتی فراتر از دیگران در این راستا کلام بردارند.

اگر چه ممکن است در بدو امر، صرف پرداختن به جغرافیای انسانی و طبیعی شهر و یا روستا چندان با اهمیت جلوه نکند اما بی‌گمان در گذر زمان، همین واقعیتهای به ظاهر بی‌بها، برای آیندگان از یک سو مایه‌ی جسرت خواهد بود و از طرف دیگر با مطالعه‌ی آن، هم به هویت خود مباحثات خواهند نمود و همه از آن عبرت و پند خواهند گرفت.

وقوف و شناخت همه جانبه و فراگیر به فراز و نشیب‌های قومی و فرهنگی، آن هم مختص به یک محل و روستا نه تنها می‌تواند ما را به گذشته‌های ناشناخته و مکتوم آن، پیوند بزند بلکه چه بسا با تأمل در آن، می‌توان به افق‌های درخشان در آینده چشم داشت و به تصویر کشیدن تاریخ یک ملت در سطح کلان و یا ریشه‌یابی تاریخی شکل‌گیری و

تکوین یک محل و روستا در سطح محدود تر، هر کدام در جایگاه خود هویت ملی و قوم ما را رقم خواهد زد و این که در گذشته در چه مقطع و موضعی از فرهنگ و تعامل اجتماعی و انسانی بوده ایم و اکنون دارای چه جایگاهی هستیم و یا این که چگونه توانستیم علی رغم تفاوت های به ظاهر قومی و حتی زبانی و فرهنگی، دارای اشتراکات فراوان در زمینه های مختلف گردیم، که امروز در کنار هم با صمیمیت و احترام متقابل زندگی اجتماعی خود را عمق و معنای بخشیم، نکته ای در خور تحسین است. لذا مجموعه ای که پیش روی دارید، حاصل همین نگاه و نگرش به یک جامعه ی روستایی است که می تواند برای خود تاریخ و فرهنگی خاص داشته باشد، که آن را از سایر روستاهای مجاور و غیر آن متمایز کند. شما در این مجموعه با بعضی از موضوعات تاریخی، قومی، فرهنگی و جغرافیایی در حوزه ی انسانی و طبیعی آشنایی می شوید که تحت عنوان روستای سارو معرفی شده است و نگارنده ی آن.

جناب آقای نور علی منصوریان که عشق و شوق ویژه ای در نگارش و ثبت چنین مفاهیم حال در قالب نثر و یا شعر دارد و این بار نیز سعی کرد تا بر حسب توان علمی و آشنایی نسبی که از گوشه و کنار گردآوری نموده است به تشریح و تبیین چهره ی روستای خوب سارو از توابع شهرستان بهشهر از استان مازندران بپردازند، ایشان که تنها انگیزه اش ثبت بعضی از واقعیات از جمله تاریخ، فرهنگ عامه، باورها و سنن بوده است که بتدریج به دست فراموشی سپرده می شد لذا بر آن بوده تا هر آن چه را که در معرفی هر چه بهتر چهره ی این روستای زیبا و در عین حال تاریخی به کار گیرد و از دقایق پنهان آن نیز غافل نماند. به هر صورت هر اثری که شکل می گیرد به نظر نمی رسد که خالی از اشکال و ایراد جزئی باشد، طبعاً این اثر نیز مستثنی نیست و اگر ایرادهای جزئی که عمدتاً ناشی از کمبود منابع

و مآخذ کافی بوده در این اثر به چشم می خورد چیزی از شان و ارزش این کار نمی‌کاهد. چرا که در نوع خود کم نظیر است و می توان این گونه بیان نمود که شاید برای اولین بار چنین حرکت مطلوب فرهنگی در این ناحیه به وقوع می پیوندد و نگارنده این سطور نیز ضمن ارج نهادن به چنین تلاش علمی و فرهنگی به مردم شریف و آبرو مند و پر تلاش و باغیرت روستای سارو به جهت پروراندن چنین انسان های علاقمند به فرهنگ و قومیت روستایی صمیمانه تبریک عرض می نمایم.

امید است در آینده نیز، شاهد ظهور کسانی باشیم که آن چه که از این پس ممکن است در تاریخ این روستا در حوزه های گوناگون به وقوع بپیوندد، آن را استمرار بخشند و جاودانه کنند.

ان شاء الله

دکتر حسین منصوریان سارو

یکشنبه ۱۳۸۸/۳/۳

www.ketabon.com